

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

3-2025
PEDAGOGIKA

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

B.Sh.Shermuhhammadov, B.Q.Qurbonova Dual ta'lim tizimi oliy ta'limda: xalqaro tajribalar, samaradorlik va O'zbekiston konteksti	6
Л.К.Орынбаева, У.С.Марчибаева, Е.К.Сейсенбеков Актуальность программ повышения квалификации в формировании компетентностей педагога Казахстана	12
Н.Ю.Костюнина, С.У.Бичурина Неблагополучная семья как фактор девиантной виктимности.....	17
O.N.Fozilova, Sh.S.Rayimova Bola shaxsi rivojlanishida muloqotning o'rni	22
A.S.Toshmatov The role of self-efficacy in teaching foreign languages to improve writing skills.....	25
G.Sh.Latipova Malaka oshirish tizimi tinglovchilarining shaxsiy-kreativ salohiyatini rivojlantirishning metodologik asoslari	31
Sh.D.Iskanderova Fundamentals of pedagogical training: instructional strategies for early learners	38
I.M.Saidov Chaqiriqqacha harbiy ta'lim yo'nalishi o'qituvchilarida ijtimoiy-madaniy faollikni shakllantirishning tamoyillari hamda uning tarkibiy qismlari.....	43
Н.Ш.Абдуллаева Characteristics and evolution of middle English language.....	48
M.A.G'ofurova Bo'lajak o'qituvchilarning professional rivojlantirish texnologiyalari.....	54
N.F.Yigitaliyeva Pediatriya ishi yo'nalishi talabalariga ingliz tilini o'qitishda simulyatsiyalar orqali kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirish texnologiyasi	59
T.T.Shoymardonov Oliy ta'lim pedagog kadrlarining raqamli kompetentligini rivojlantirish tajribasi: tahliliy yondashuv	63
S.M.Abdullayev Fanlararo hamkorlik asosida bo'lajak musiqa ta'limi o'qituvchilarining kognitiv kompetentligini rivojlantirish masalalari.....	69
D.O.Djalilova Bo'lajak musiqa ta'limi o'qituvchilarining germeneytik kompetentsiyasini rivojlantirishning metodologik jihatlarini	73
D.I.Gulamova Evmizmlarning o'rganilish tarixi.....	77
B.T.Jumayeva Gender yondashuv asosida ijtimoiy kompetentlikni shakllantirishning ijtimoiy-pedagogik asoslari	81
A.R.Saydullayeva, K.L.Ro'ziyeva Bo'lajak pedagoglarda inklyuziv kompetentlikni rivojlantirishning nazariy metodologik asoslari.....	81
A.R.Saydullayeva, M.E.Nabiyeva Zararli odatlarga qarshi pedagogik immunitet tushunchasi va uning ahamiyati.	89
G'.R.Israilov Integrativ yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarning antikorrupsion kompetentligini rivojlantirishning tizimli-funksional modeli	93
A.X.Karimov Oliy tibbiy ta'lim tizimini modernizatsiyalashning nazariy jihatlarini	97
M.H.Насритдинова Инновационная артпедагогика как ресурс развития художественно-творческой компетентности у будущих педагогов в цифровую эпоху.....	100

UO'K: 378.014.15

OLIIY TIBBIY TA'LIM TIZIMINI MODERNIZATSIYALASHNING NAZARIY JIHATLARI

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МОДЕРНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ ВЫСШЕГО
МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯTHEORETICAL ASPECTS OF MODERNIZATION OF THE HIGHER MEDICAL
EDUCATION SYSTEM

Karimov Abdulvoxid Xatamovich
Andijon davlat tibbiyot instituti tadqiqotchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada oliy tibbiy ta'lim tizimini modernizatsiyalashning nazariy asoslari keng yoritilgan. Unda tibbiy ta'limda shaxsga yo'naltirilgan va kompetensiyaviy yondashuvlar, pedagogik mexanizmlar, raqamli texnologiyalar va interfaol o'qitish metodlarining ilmiy-nazariy asoslari tahlil qilinadi. Xususan, talabalar bilimini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, tibbiy ta'limda faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvlar orqali amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish masalalari chuqur o'rganiladi. Maqola oliy tibbiy ta'limda sifat va samaradorlikni oshirishga qaratilgan yangicha yondashuvlarni taklif etadi.

Аннотация

В статье подробно рассматриваются теоретические основы модернизации системы высшего медицинского образования. Анализируются научно-теоретические основы личностно-ориентированного и компетентностного подходов, педагогические механизмы, цифровые технологии и интерактивные методы обучения в медицинском образовании. В частности, будут углубленно изучаться вопросы совершенствования методики формирования знаний студентов, внедрения современных педагогических технологий, формирования практических навыков на основе деятельностных подходов в медицинском образовании. В статье предлагаются новые подходы к повышению качества и эффективности высшего медицинского образования.

Abstract

This article provides a broad overview of the theoretical foundations of the modernization of the higher medical education system. It analyzes the scientific and theoretical foundations of person-centered and competency-based approaches, pedagogical mechanisms, digital technologies, and interactive teaching methods in medical education. In particular, the issues of improving the methodology for developing student knowledge, introducing modern pedagogical technologies, and developing practical skills through activity-oriented approaches in medical education are studied in depth. The article proposes new approaches aimed at improving the quality and efficiency of higher medical education.

Kalit so'zlar: tibbiy ta'lim, modernizatsiya, pedagogik texnologiya, kompetensiyaviy yondashuv, interfaol metod, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, raqamli ta'lim, tibbiy simulyatsiya, faoliyatga asoslangan ta'lim, masofaviy o'qitish.

Ключевые слова: медицинское образование, модернизация, педагогические технологии, компетентностный подход, интерактивный метод, личностно-ориентированное образование, цифровое образование, медицинское моделирование, деятельностное обучение, дистанционное обучение.

Key words: medical education, modernization, pedagogical technology, competency-based approach, interactive method, person-centered education, digital education, medical simulation, activity-based learning, distance learning.

KIRISH

XXI asrda sog'liqni saqlash sohasidagi keskin o'zgarishlar, global pandemiyalar, raqamli texnologiyalarning jadal sur'atlarda rivojlanishi va aholining tibbiy xizmatlarga bo'lgan ehtiyoji tibbiy kadrlar tayyorlash tizimiga yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Ayniqsa, oliy tibbiy ta'lim muassasalarida mutaxassislarni tayyorlash jarayoni innovatsion va zamonaviy metodologiyalar asosida shakllanishi lozim. Shu sababli oliy tibbiy ta'lim tizimini modernizatsiyalash masalasi dolzarb bo'lib, bu jarayonning nazariy asoslarini, pedagogik mexanizmlarini va texnologik yechimlarini chuqur tahlil etish zarur.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Oliy tibbiy ta'limni modernizatsiyalash bo'yicha so'nggi yillarda nashr etilgan ilmiy ishlar tibbiyot kadrlarini tayyorlashda kompetensiyaviy yondashuvning ustuvorligi, shaxsga yo'naltirilgan metodikalar va zamonaviy texnologiyalar (simulyatsiyalar, LMS, AR/VR)ning joriy etilishini asoslab bermoqda. Jumladan, Avstraliya, Koreya, Singapur va Germaniya tajribalari tibbiy ta'limda amaliy faoliyatga asoslangan integrativ yondashuvlar samaradorligini isbotlagan.

Zamonaviy ilmiy manbalarda tibbiy ta'lim sifati nafaqat bilimlar hajmi bilan, balki kommunikatsiya, refleksiya, muammo hal qilish va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarining shakllanishi bilan bog'lanmoqda. Bu esa, raqamli texnologiyalar, modul asosidagi o'qitish, amaliy tajribaga yo'naltirilgan mashg'ulotlarni keng joriy etishni talab qiladi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Oliy tibbiy ta'lim tizimi murakkab pedagogik tizim bo'lib, unda bilim, ko'nikma va kasbiy kompetensiyalar bir butun yondashuv asosida shakllanadi. Mazkur tizimni modernizatsiyalashning nazariy-metodologik asoslari quyidagi tamoyillarga tayangan holda amalga oshiriladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim – bu yondashuvda har bir talabaning o'ziga xos ehtiyojlari, bilim olish uslubi, intellektual salohiyati inobatga olinadi. Bu orqali o'quv jarayoni talabaga moslashtiriladi va u faol subyektaga aylanadi.

Kompetensiyaga asoslangan yondashuv – tibbiyot yo'nalishidagi talabalar uchun nafaqat nazariy bilim, balki kasbiy faoliyatda zarur bo'lgan amaliy ko'nikma va shaxsiy fazilatlarini shakllantirishga yo'naltirilgan modeldir.

Integrativ va tizimli yondashuv – klinik, fundamental va gumanitar fanlar o'rtasidagi o'zaro aloqani mustahkamlash orqali talabaning tibbiy tafakkuri yaxlit holda shakllantiriladi.

Innovatsion pedagogik metodologiyalar – zamonaviy ta'lim texnologiyalari (simulyatsiya, AR/VR texnologiyalari, masofaviy ta'lim, raqamli resurslar) asosida ta'lim samaradorligi oshiriladi.

Bularning barchasi oliy tibbiy ta'lim tizimini barqaror, zamonaviy va xalqaro me'zonlarga mos holatda takomillashtirishning metodologik zaminini yaratadi.

Tibbiy ta'limda o'qitish faqat ma'lumot yetkazish emas, balki talabaning fikrlash, tahlil qilish, qaror qabul qilish va muloqot ko'nikmalarini shakllantirishga yo'naltirilishi kerak. Shuning uchun bilimni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish quyidagi asosiy yo'nalishlarga asoslanadi:

Interfaol metodlar:

Keys-stadi (Case-study) – real klinik holatlarni tahlil qilish orqali talabalarning kasbiy fikrlashi rivojlanadi.

Rol o'ynash va simulyatsiyalar – talabalar diagnostika, maslahat berish va tez yordam ko'rsatish kabi amaliy vazifalarni muhitga yaqin holatda bajaradilar.

Munozara va debatlar – talabalarning tanqidiy fikrlash, dalillash, jamoada ishlash va o'z fikrini asosli ifoda qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Mustaqil va masofaviy o'rganish:

Talabalarni ilmiy-izlanishlarga, referatlar, tadqiqot loyihalariga jalb etish orqali ularning mustaqil o'rganish motivatsiyasi oshiriladi. Masofaviy o'qitish esa ular uchun moslashuvchan, raqamli ta'lim muhiti yaratadi.

Rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari:

Tibbiy ta'limni samarali tashkil qilishda pedagogik mexanizmlar muhim o'rin tutadi. Ular yordamida o'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro ta'sir, ta'lim jarayonining samaradorligi oshiriladi.

Motivatsion mexanizmlar:

Baholash tizimining shaffofligi – reytingli va diagnostik baholash orqali talabaga o'z bilim darajasini aniqlash imkoniyati beriladi.

Rag'batlantirish – stipendiyalar, faxriy yorliqlar va olimpiadalar orqali o'qishga bo'lgan ishtiyoq oshiriladi.

Faoliyatga yo'naltirilgan mexanizmlar:

Klinik amaliyotlar – tibbiy muassasalardagi amaliy mashg'ulotlar orqali talabalar real shifokorlik faoliyatiga tayyorlanadilar.

Jamoaviy loyihalar – guruh bo'lib ishlash, kasbiy muloqot va liderlik ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Mentorlik tizimi – klinik ustozlar orqali talabaning kasbiy rivoji doimiy kuzatuv ostida bo'ladi.

Texnologik asoslar:

Oliy tibbiy ta'limda texnologik yondashuvlar nafaqat zamon bilan hamqadam bo'lish, balki ta'lim sifatini tubdan oshirishga xizmat qiladi.

Pedagogik texnologiyalar:

Modulli o'qitish tizimi – har bir o'quv kursi alohida mavzular asosida modul shaklida tashkil etilib, o'quvchi uchun aniq maqsad va baholash mezonlari beriladi.

Individual ta'lim trayektoriyasi – har bir talabaga o'ziga xos o'quv yo'nalishi taklif etiladi.

Raqamli texnologiyalar:

Elektron resurslar – darsliklar, ma'ruzalar va klinik protokollar raqamli formatda taqdim etiladi.

Simulyatorlar va AR/VR qurilmalar – murakkab amaliy ko'nikmalarni xavfsiz va nazoratli muhitda shakllantirish imkonini beradi.

Learning Management Systems (LMS) – o'qitish, baholash va aloqa jarayonlarini avtomatlashtiradi.

XULOSA

Oliy tibbiy ta'lim tizimini modernizatsiyalash har tomonlama yondashuvni talab etadi. Ta'limning nazariy asoslarini chuqur tahlil qilish, pedagogik mexanizmlarni puxta ishlab chiqish va zamonaviy texnologiyalarni o'z vaqtida joriy etish orqali kasbiy jihatdan tayyor, innovatsion fikrlovchi va mas'uliyatli tibbiyot kadrlari tayyorlanadi. Mazkur jarayonni izchil va tizimli yondashuv asosida amalga oshirish, O'zbekiston tibbiy ta'limining xalqaro miqyosda raqobatbardosh bo'lishini ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Frenk J. et al. "Health professionals for a new century: transforming education to strengthen health systems in an interdependent world." // The Lancet, 2010. – Vol. 376. – pp. 1923–1958.
2. Garrison D.R., Anderson T., Archer W. "Critical thinking, cognitive presence, and computer conferencing in distance education." // American Journal of Distance Education, 2001. – Vol. 15(1).
3. Harden R.M., Laidlaw J.M. "Essential Skills for a Medical Teacher: An Introduction to Teaching and Learning in Medicine." – Elsevier, 2017. – 290 p.
4. World Health Organization. (2013). "Transforming and Scaling Up Health Professionals' Education and Training." – WHO Guidelines.
5. Кларин М.В. Инновационные модели учебного процесса в современной зарубежной педагогике: Дисс. д-ра пед. наук. – М.: 1994. – 365 с.
6. Селевко Г.К. Технологии развивающего образования – М.: НИИ шк. технологий, 2005. – 182 с.